

IV

(Tájékoztatók)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

TANÁCS

A Tanács következtetései a lelki egészség és a jólét európai paktumáról: eredmények és jövőbeli
intézkedések

(2011/C 202/01)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

1. EMLÉKEZTET arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 168. cikke kimondja, hogy az Unió fellépése, amely kiegészíti a nemzeti politikákat, a népegészségügyi helyzet javítására, az emberi megbetegedések és betegségek, valamint az emberek testi és szellemi egészségét fenyegető veszélyek okainak megelőzésére irányul; az Unió bátorítja a tagállamok közötti együttműködést azokon a területeken, amelyeken a tagállamok a Bizottsággal együttműködve összehangolják politikáikat és programjaikat, és amelyeken a Bizottság a tagállamokkal szorosan együttműködve megtehet minden hasznos kezdeményezést az összehangolás előmozdítására, különös tekintettel az iránymutatások és mutatók megállapítására, a bevált gyakorlatok cseréjének megszervezésére, valamint az időszakonkénti felülvizsgálat és kiértékelés szükséges elemeinek kialakítására irányuló kezdeményezésekre;
2. EMLÉKEZTET a Bizottság „A népesség mentális egészségének javításáról – Az Európai Unió mentális egészségügyi stratégiájának céljából” című, 2005. október 14-i zöld könyvére;
3. EMLÉKEZTET az Egészségügyi Világszervezet (WHO) európai miniszteri konferenciájának 2005. január 15-i nyilatkozatára, amely a mentális egészségre vonatkozó kihívások európai kezeléséről és a megoldások kialakításáról szól;
4. EMLÉKEZTET a 2008. június 13-án Brüsszelben megrendezett, „Együtt a mentális egészségért és jóléért” című magas szintű uniós konferenciára, amelynek eredményeképpen létrejött a lelki egészség és jólét európai paktuma;
5. EMLÉKEZTET „A mentális egészségügyi problémákkal küzdő emberek kiszolgáltatott csoportként való célzott kezelése” című 2010. évi WHO-jelentésre, amelyet az ENSZ Közgyűlésének a globális egészségügyi politikáról és külpolitikáról szóló, 2010. december 1-jei, 65/95. számú határozata is üdvözölt;
6. EMLÉKEZTET az Európa 2020 stratégia „A szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai platformja” elnevezésű kiemelt kezdeményezésére, amely kimondja, hogy a mentális egészségi problémákkal küzdők csaknem minden tekintetben a társadalom legkirekesztettebbjei közé tartoznak, akik a megbélyegzést, a megkülönböztetést és a kirekesztést tartják az egészségük, jólétük és életminőségük útjában álló legnagyobb akadályoknak;
7. EMLÉKEZTET az Európa 2020 stratégia „Új készségek és munkahelyek menetrendje” elnevezésű kiemelt kezdeményezésére és az „Európa hozzájárulása a teljes foglalkoztatottsághoz” című bizottsági közleményre ⁽¹⁾, amelyek megállapítják: ahhoz, hogy a foglalkoztatási ráták lényegesen emelkedjenek, és meg tudjunk felelni azoknak a követelményeknek, amelyekkel a mai világban az embereknek pályafutásuk során szembe kell nézniük, szem előtt kell tartani a munkavállalók testi és szellemi egészségét is, hiszen manapság az életpályát a megfeszítettebb, megerőltetőbb munkát megkövetelő munkahelyek közötti gyakoribb váltások, illetve az új munkaszervezési formák jellemzik;
8. EMLÉKEZTET a 2011. március 18–19-én Budapesten megrendezett, a neuropszichiátria területén folytatott felfedező kutatásokkal foglalkozó konferenciára, amelynek középpontjában a depresszió, a szorongás és a skizofrénia témaköre állt;
9. ELISMERI, hogy a mentális jólét az egészség és az életminőség szempontjából rendkívül lényeges elem, továbbá a tanulási és a munkaképesség előfeltétele, valamint a szociális élet tekintetében is kiemelkedő szerepet játszik;
10. TISZTÁBAN VAN AZZAL, hogy a legújabb kutatási eredmények szerint a lakosság mentális egészségének és jólétének magas szintje a gazdaság szempontjából is fontos tényező, és a mentális zavarok akár gazdasági veszteséget is okozhatnak, például azáltal, hogy alacsonyabb termelékenységet és foglalkoztatottságot eredményeznek, az érintett személyek, családok és közösségek részére pedig kiadásokkal járnak;

⁽¹⁾ COM(2010) 682 végleges.

11. TISZTÁBAN VAN AZZAL, hogy a mentális zavarok a munkaképesség elvesztéséhez vezetnek, valamint, hogy a fogyatékossgal töltött életevek az EU-ban legnagyobb-részt e mentális zavarokra, és azon belül is elsősorban a depresszióra és a szorongásra vezethetők vissza;
12. ISMERI a WHO azon becsléseit, amelyek szerint életében legalább egyszer minden negyedik polgár szembesül mentális zavarokkal, és ezek egy adott éven belül az EU lakosságának több mint tíz százalékát érintik;
13. TISZTÁBAN VAN AZZAL, hogy évi több mint 50 000 halálesettel az öngyilkosság Európában továbbra is az idő előtti elhalálozás jelentős oka, és tízből kilenc esetben ezt mentális zavarok kialakulása előzi meg;
14. TUDATÁBAN VAN ANNAK, hogy a lakosság mentális egészségi állapotát illetően komoly egyenlőtlenségek mutatkoznak a tagállamok között és a tagállamokon belül is, akárcsak az egyes társadalmi csoportok között, amely utóbbiak közül a társadalmi és gazdasági szempontból hátrányos helyzetű csoportok a legsebezhetőbbek;
15. TISZTÁBAN VAN AZZAL, hogy a mentális egészséget és jólétet meghatározó tényezők, úgymint a társadalmi kirekesztettség, a szegénység, a munkanélküliség, a rossz lakhatási és munkakörülmények, az oktatási problémák, a gyermekek bántalmazása, elhanyagolása és velük való súlyosan rossz bánásmód, a nemek közötti egyenlőtlenségek, valamint az olyan kockázati tényezők, mint a túlzott alkohol- és drogfogyasztás háttérben több ok is áll, és ezek közül több az egészségügyi rendszeren kívüli; éppen ezért a lakosság mentális egészségének és jólétének előmozdítása megköveteli az egészségügy és a többi ágazat, így például a szociális ügyek, a lakhatási politika, a foglalkoztatás és az oktatás innovatív partnerségét;
16. TISZTÁBAN VAN AZZAL, hogy az oktatási intézmények és a munkahelyek fontos szerepet játszanak a mentális egészség és jólét terén való fellépések kialakításában, amelyek később aztán ezen intézmények és munkahelyek saját céljait is szolgálhatják;
17. TUDATÁBAN VAN ANNAK, hogy a hatóságok és más szereplők régiós és helyi szinten alapvető szerepet játszanak a mentális egészség és jólét területén, mivel egyrészt önmagukban is előmozdíthatják a mentális jólétet, másrészt pedig elősegíthetik más ágazatok és közösségek részvételét;
18. MEGÁLLAPÍTJA, hogy a mentális egészségügyi szolgáltatásokat igénybe vevő személyek, családtagjaik és gondozóik, valamint az őket tömörítő szervezetek tapasztalataik révén konkrét és értékes hozzájárulást nyújthatnak, ezért be kellene vonni őket a mentális egészséggel és jóléttel kapcsolatos szakpolitikai intézkedésekbe;
19. ELISMERI a mentális egészséggel és jóléttel, valamint a mentális zavarokkal foglalkozó kutatások szükséges voltát, és ÜDVÖZLI az EU kutatási keretprogramjai által e tekintetben nyújtott hozzájárulást;
20. ÜDVÖZLI A lelki egészség és jólét európai paktuma keretében rendezett alábbi öt tematikus konferencia eredményeit⁽¹⁾:
- „A gyermekek és a fiatalok mentális egészségének és jólétének előmozdítása – Valóra váltjuk!” című, 2009. szeptember 29–30-án Stockholmban tartott konferencia,
 - „A depresszió és az öngyilkosság megelőzése – Valóra váltjuk!” című, 2009. december 10–11-én Budapesten tartott konferencia,
 - „Az idősök mentális egészsége és jóléte – Valóra váltjuk!” című, 2010. június 28–29-én Madridban tartott konferencia,
 - „A társadalmi befogadás előmozdításával és a megbélyegzés elleni küzdelemmel a jobb mentális egészségért és a mentális jólétért” című, 2010. november 8–9-én Lisszabonban tartott konferencia,
 - „A munkahelyi mentális egészség és jólét előmozdítása” című, 2011. március 3–4-én Berlinben tartott konferencia;
21. FELKÉRI a tagállamokat, hogy:
- egészségpolitikáikban tegyék kiemelt feladattá a mentális egészség és jólét biztosítását, és dolgozzanak ki a mentális egészséggel – többek között a depresszió és az öngyilkosság megelőzésével – kapcsolatos stratégiákat és/vagy cselekvési terveket,
 - a mentális zavarok megelőzése és a mentális egészség és jólét előmozdítása képezze szerves részét ezeknek a stratégiáknak és/vagy cselekvési terveknek, melyeket az érdekelt felekkel és az egyéb releváns szakpolitikai ágazatokkal partnerségben kell végrehajtani,
 - fejlesszék a mentális jólétet támogató társadalmi tényezőket és infrastruktúrákat, és a mentális zavarokkal küszködő személyek számára könnyítsék meg a hozzáférést ezen infrastruktúrákhoz,
 - amennyiben lehetséges és indokolt, mozdítsanak elő a közösségekre alapuló és társadalmilag befogadó jellegű kezelési és ellátási modelleket,
 - hozzanak intézkedéseket a mentális egészségi problémákkal küzdő személyek megbélyegzése, kirekesztése és hátrányos megkülönböztetése ellen, valamint segítsék elő társadalmi befogadásukat, továbbá az oktatáshoz, a képzéshez, a lakhatáshoz és a munkához való hozzáférésüket,

⁽¹⁾ A tematikus konferenciák dokumentumai az alábbi linken érhetők el: http://ec.europa.eu/health/mental_health/policy/conferences/index_en.htm

- a jövőbeli pénzügyi keret sérelme nélkül a lehető legjobban aknázzák ki a strukturális alapok által a mentális egészség területén – mindenekelőtt a mentál-egészségügyi rendszerek reformja és továbbfejlesztése tekintetében – nyújtotta lehetőségeket,
- használják ki a különböző technológiai alkalmazások – köztük az e-egészségügy – által a mentál-egészségügyi rendszerek és szolgáltatások javítására, a mentális zavarok megelőzésére és a mentális jólét előmozdítására kínált lehetőségeket,
- tegyenek lépéseket annak érdekében, hogy az egészségügyi és a szociális ágazatoknak és a szociális partnereknek nagyobb szerep jusson a munkahelyi mentális egészség és jólét biztosítása területén, hogy ezek adott esetben támogathassák és kiegészíthessék a munkáltatók által kezdeményezett programokat,
- támogassanak olyan tevékenységeket (pl. képzési programokat), amelyek mindenekelőtt az egészségügyi és a szociális ellátás területén tevékenykedő szakemberek és vezetők, valamint a munkahelyek számára segítséget nyújtanak a mentális jóléttel és a mentális zavarokkal kapcsolatos kérdések kezeléséhez,
- erősítsék meg a gyermekek és a fiatalok mentális egészségének az előmozdítását, mégpedig azáltal, hogy támogatják mind a pozitív szülői készségeket, mind pedig az iskolai zaklatás csökkentésére, illetve a társadalmi és érzelmi kompetenciák fokozására irányuló holisztikus iskolai megközelítéseket, továbbá mindazon családokat, ahol valamely szülő mentális zavarral küzd;

22. FELKÉRI a tagállamokat és a Bizottságot, hogy:

- a lelki egészség és jólét európai paktumát követő intézkedésként folytassák együttműködésüket,
- az EU 2008 és 2013 közötti időszakra szóló egészségügyi programja keretében hozzanak létre egy, a mentális egészségről és jólétről szóló együttes fellépést, amely a tagállamok közötti véleménycsere, együttműködés és koordináció fórumaként szolgálna, és tényeken alapuló legjobb szakmai megközelítéseket és gyakorlatokat határozná meg, illetve tevékenységeket elemezne különösen az alábbi területeken:
 - a mentális zavarok leküzdése az egészségügyi és szociális rendszereken keresztül,
 - tudományos bizonyítékokon alapuló intézkedések foganatosítása a depresszió ellen,
 - az egészségügyi és az egyéb releváns ágazatok (pl. a szociális, az oktatási és a foglalkoztatási ágazat) közötti innovatív partnerségek kialakítása a követ-

kezők érdekében: a mentális egészségre gyakorolt szakpolitikai hatások elemzése, a kiszolgáltatott csoportok mentális egészségi problémáinak kezelése, a szegénység és a mentális egészségi problémák közötti kapcsolatok elemzése, az öngyilkosság megelőzésének kérdésével való foglalkozás, a mentális egészség és jólét előmozdítása, valamint a mentális egészségi zavarok különböző helyzetekben – például a munkahelyeken és oktatási intézményekben – való megelőzése,

- a mentális egészségre vonatkozó – a közösségekre alapuló és társadalmilag befogadó jellegű – megközelítések kidolgozásának irányítása,
- a lakosság mentális egészségi állapotával kapcsolatos adatok és tudományos bizonyítékok minőségének javítása,

- támogassák a mentális egészséggel kapcsolatos interdiszciplináris kutatásokat,
- megfelelő figyelemfelkeltő intézkedések révén európai, nemzeti és regionális szinten a lehető legjobban aknázzák ki a lelki egészség világnapjában rejlő lehetőségeket;

23. FELKÉRI a Bizottságot, hogy:

- az uniós egészségügyi politika területével és az egyéb releváns uniós szakpolitikai területekkel együttműködésben továbbra is foglalkozzon a mentális egészség és jólét kérdésével,
- fejlessze tovább a mentális egészség és jólét területeit érintő intézkedéseket tartalmazó Európai Iránytű adatbázist,
- támogassa a tagállamokat, egyfelől azáltal, hogy a lakosság mentális egészségi állapotával kapcsolatos adatokat bocsát a rendelkezésükre, másfelől pedig azáltal, hogy a WHO és az OECD által végzett munkát is figyelembe véve kutatásokat végez a mentális egészség és az azt meghatározó tényezők területén, a mentális egészségi problémák által okozott egészségügyi, gazdasági és társadalmi költségeket is beleértve,
- nyújtson be jelentést az együttes fellépés eredményeiről, a mentális egészségügyi ellátás, a társadalmi befogadás, a megelőzés és a mentális egészség és jólét előmozdítása terén végrehajtott, tudományos bizonyítékokon alapuló intézkedések számbavételét is beleértve, amelyben mérlegeli azt is, hogy a lelki egészség és jólét európai paktumát követő intézkedésként milyen lehetséges jövőbeli szakpolitikai fellépések jöhetnek számításba.